

BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QUVCHILARIDA KUZATILADIGAN MUAMMOLI
JARAYONLAR

Abdusalomova Mahbuba Yuldashovna
Surxondaryo viloyati Sherobod tumani
27-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim o'quvchilaridagi muammolarning ko'rinishlari haqida fikrlar berilgan bo'lib, unga ba'zi yechimlar aytib o'tilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim jarayoni, muammo, ko'nikma, qobiliyat, so'z muammolari, muammoli savol.

Abstract: This article provides ideas about the manifestations of problems in elementary school students, to which some solutions are mentioned.

Keywords: learning process, problem, skills, ability, vocabulary, problematic question.

Аннотация: Данная статья дает представления о проявлениях проблем у учеников начальной школы, на которые упоминаются некоторые решения.

Ключевые слова: процесс обучения, проблема, навыки, навыки, словарный запас, проблемный вопрос.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda barcha sohalar qatori ta'lim tizimida ham keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu o'zgarishlarning samarasi, yurtimizning taraqqiy topgan davlatlar qatoridan munosib o'rin egallashi avvalo, ilm-fan va ta'lim-tarbiya sohasining rivoji bilan uzviy bog'liqdir.

Ta'lim jarayonining asosiy maqsadlaridan biri bilim berish bo'lib, unda uning mavjud muammolarini hal etish orqali ham erishish mumkin. Muammolarni hal qilishni o'rganishga tayyorgarlik ishlari olib boriladi, bu ob'ektlar yoki ularning modellari bilan har xil harakatlarni taklif qilingan vaziyatga muvofiq amalga oshirish bilan bog'liq bo'ladi

Muammoni hal qilishni o'rganish jarayonida bolalarning faoliyati muayyan turdagi muammolarni hal qilish qobiliyatini mashq qilishga qaratilgan emas, balki umumiy ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan: masala matnini o'qish, shart va savol, ma'lumotlar va kerakli narsalar o'rtasidagi bog'liqlikni o'rnatish, uni hal qilish uchun arifmetik harakatni tanlash kabi ko'rinishlarga ega. Ko'pincha, o'quvchida bu ko'nikmalarning qaysi biridur yetishmasligi sababli ham o'zlashtirishi yomon holatga o'zgaradi.

So'z muammolarini hal qilish qobiliyatini shakllantirishga yo'naltirilgan o'quvchilarning samarali faoliyatini tashkil etish uchun o'qituvchi o'qitish vazifalaridan, shu jumladan uslubiy metodlarning turli xil kombinatsiyalaridan foydalanishi mumkin. Bundan tashqari darsdan tashqari vaqtda bo'ladigan mashg'ulotlarda o'quvchilarda yuzaga keladigan muammolarni bartaraf etish e'tibor berish foydali hisoblanadi. O'quvchida uyalish va dangasalik muammolarini bartaraf etish uchun ham sinfdan tashqari mashg'ulotlar uni qiziqishini ortishiga sabab bo'ladi.

Matematika fanini kundalik hayotimizga bog'lagan holda tushuntirilishi o'quvchiga yetarli bilim va ko'nikmaga ega bo'lishini ta'minlaydi. Bundan tashqari ko'rgazmali qurollarni o'rni ham katta hisoblanadi.

Darsda o'qitish vazifalari bilan ishni frontal tarzda qurish maqsadga muvofiqdir. Bu bolalarning javoblarini muhokama qilish va ularni faol aqliy faoliyatga qo'shish uchun sharoit yaratadi.

Turli xil uslubiy metodlardan foydalanish o'qituvchi sinfga beradigan bir xil turdagi savollarni shakllantirishni amalda istisno qiladi:

- Muammo nima deydi?
- Nima ma'lum?
- Nimasi noma'lum?
- Muammoli savolga javob bera olamizmi?

Mustaqil yechim uchun o'quvchilarga bo'limda keltirilgan vazifalar taklif etiladi: "O'zingizni tekshiring! Muammolarni hal qilishni o'rganganmisiz?"

Agar ular muammoni o'zlari hal qila olmasalar, o'qituvchi turli uslubiy metodlardan foydalanadi. O'qituvchining o'z qarashlari bor va bolaga aytilayotgan so'zlar unga katta motivatsiya beradi. Ta'lim berishdagi foydali metodlardan biri bolani rag'batlantirish hisoblanadi. Bolaning turli muhitlarga ko'nikishi qiyin kechadi va o'zidagi muammolarni yashirish maqsadida gapirishdan yoki bajarishdan tortinadi. O'qituvchi nunda bolaning bilim darajasini bilishi talab etiladi va unga savolga javob bera olish imkoniyatidan kelib chiqib ham savol berishi kerak bo'ladi.

Zamonaviy ta'lim doirasida boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarni rivojlantirish va o'qitishga katta e'tibor berilmoqda. Aynan shu yosh davrida bolaning nafaqat aqliy, balki jismoniy va axloqiy rivojlanishi ham shakllanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv faoliyatida katta o'zgarishlar ro'y beradi. Bu vaqtda dunyoga bilim munosabati, o'quv faoliyati, tashkil etish va o'zini o'zi boshqarish ko'nikmalari shakllanadigan davridir. Bugungi kunda yosh o'quvchilarning bilim sohasini rivojlantirish [ayniqsa dolzarb hisoblanadi](#), chunki bolaning bilim doirasi uning aqliy fazilatlarini rivojlantirish sohasidir. Boshlang'ich maktab yoshi davrida bolalar bunday o'zgarishlarning ko'pligi bilan ajralib turadi va bu yoshdagi kognitiv soha rivojlanishining asosiy xususiyati aqliy kognitiv jarayonlarning yuqori darajalarga o'tishi bilan ifodalanadi.

FOYDALANIGAN ADAIYOTLAR:

1. Jumaboyeva M. Umumiy o'rta ta'limda kasbga yo'naltirish ishlarining tuzilmasi va mazmuni. Kurs ishi. Andijon qishloq xo'jaligi instituti, 2014.
2. Mardanov D. Maktabda kasbga yo'naltirish ishlari. – Nukus. 2013. – 182 b.
3. Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna, Maxmudjonov Ibroximjon Ismoiljon O'G'LI MALAKALI PEDAGOKIK FAOLIYAT ORQALI QOBILIYATLI BOLALARNI ANIQLASH // SAI. 2022. №B3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/malakali-pedagogik-faoliyat-orqali-qobiliyatli-bolalarni-aniqlash> (дата обращения: 26.07.2022).
4. Махмуджонов Иброхимжон, Тожиддинова Лайлохон Шокиржон Қизи ПСИХОЛОГИЯДА ИНСОН КАМОЛОТИ // SAI. 2022. №B3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologiyada-inson-kamoloti> (дата обращения: 26.07.2022).
5. Ismoiljon ogli, M. I. (2022). SHAXS RIVOJLANISHINI MAMLAKATIMIZ PSIXOLOGLARI TOMONIDAN O'RGANILISHI. PEDAGOGS jurnali, 10(4), 140-143.

6. Ismoiljon ogli, M. I. (2022). STRESS MUAMMOSINING SHAXS SHAKLLANISHIGA TASIRI. PEDAGOGS jurnali, 13(1), 50-55.
7. Ibrohimjon, M. (2022). PARENT AND CHILDRELATIONSHIP AND PSCHOLOGICAL FACTORS THAT COME TO THE SURFACE IN THE FAMILY. PEDAGOGS jurnali, 13(1), 62-67.
8. Ismoiljon ogli, M. I. (2022). TURLI NAZARIY YONDASHUVLARDA «MEN» KONTSEPTSIYANI O'RGANISH. PEDAGOGS jurnali, 10(4), 151-154.
9. Ibrohimjon, M. (2022). PSYCHOLOGICAL CRISES IN PERSONALITY PSYCHOLOGY AND WAYS TO OVERCOME THEM. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(4), 743-746.
10. Ibrohimjon, M. (2022). THE POSITION OF SOCIAL PSYCHOLOGY IN THE WORLD TODAY. PEDAGOGS jurnali, 13(1), 77-79.
11. Ibrohimjon, M. (2022). SOCIAL PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT OF PRE-SCHOOL CHILDREN AND ESTABLISHMENT IN SOCIAL RELATIONS. PEDAGOGS jurnali, 13(1), 72-76.
12. Ismoiljon ogli, M. I. (2022). YOSHLARNI IJTIMOIIY MUNOSABATLARDA SHAXS SIFATIDA SHAKLLANISHIDA IJTIMOIIY TARMOQLARNING TASIRI. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 510-512.
13. Mahmudjonov, & M. Jarkinboyev. (2022). PERSONAL PEDAGOGICAL RESEARCH IN IMPROVING PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL SKILLS. Miasto Przyszłości, 24, 154-156.
14. www.referat.uz
15. www.arxiv.uz